DE

# PNEUMONIA CROUPOSA,

ADDITA ENUMERATIONE CCCLXXXIII CASUUM.

---

## DISSERTATIO
## INAUGURALIS MEDICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI

MEDICORUM ORDINIS

IN

ALMA LITTERARUM UNIVERSITATE
GRYPHISWALDENSI

UT SUMMI

IN MEDICINA,
CHIRURGIA, ARTE OBSTETRICIA

HONORES

RITE SIBI CONCEDANTUR

DIE II. MENSIS SEPTEMBRIS ANNI MDCCCLXIII

PUBLICE DEFENDET

AUCTOR

**CHRISTIANUS KOERING,**

GUESTFALUS.

---

OPPONENTIBUS:

**R. SCHÆFER,** DR. MED.
**E. KŒSTER,** DRD. MED.
**F. LINNERT,** DRD. MED.

---

GRYPHISWALDIAE,

TYPIS FRID. GUIL. KUNIKE, REG. ACAD. TYPOGR.

PARENTIBUS OPTIMIS

NEC NON

FRATRI DILECTISSIMO

CAROLO

non satisfacere arbitratus Bouillaud usque eo modum excessit, copiosas repetitasque venaesectiones juberet verbis „saignées cou sur coup“ atque ita curandi introduxit infelicem rationem perqu longum tempus permanentem, qua innumerabiles homines vita pri vati sunt quaque qui utuntur medici veteris therapeuticae assecta tores maximum damnum humano generi faciunt. Bouillaudium et jam Louis in „Recherches sur les effects de la saignée etc.“ m xima vi impugnavit, tamen nuperrimo demum tempore partim an tomia pathologica provecta adducti, partim ab homoeopathic medicis pneumonias vel sine ulla curatione sanari posse edoc medici statuerunt, in quibus casibus venaesectiones necessar essent faciendae earumque usum non nisi rarum laudarunt. Die primus cumque eo disciplina Vindobonensis antiquitus tradita rationem antiphilogistice curandi funditus perturbaverunt ac se tentiam longe dominantem de sanguinis missione plane eruerun Infantium tantum pneumonias — quae priore tempore aut omnin non aut certe multo rarius quam fiunt accidisse creditae a Seiffe tio ante annos circiter XXV a Bronchopneumonia dissociatae su et quas physica ratione dignoscere Barthez Rillietque docuerunt venaesectione curant permulti medici francogallici et anglici. I Germania et quidem Vindobonae Mauthner venaesectiones in infa tium pneumoniis praeclarissimum medicamen hoc tempore pra dicavit dum ceteroquin fere nullae nisi locales sanguinis detracti nes adhibentur. Sed hic quoque in therapeutica ratione longiu quam utile est proceditur metu delicti. Medicorum enim maj pars infantium organismum tenuem hirudinibus intemperanter v xans in omni febris exacerbatione hirudines adhibet, dum cri infantes aliis pernoxiis violationibus eripiantur. Si praeter comm nes et locales sanguinis missiones adhuc reliquum apparatum ant phlogisticum consideramus imprimis Calomel, Ung. hydrarg. cin reum, Tartarus stibiat. etc., quae medicamenta omnia in German vel satis docti viri adhibenda tuentur quibusque in omni si infantium pneumonia uberrime frequentissimeque utuntur — etia nostris temporibus a medico vitam pneumonia aegrotantis pericu satis gravi affici plus minusve, negari non potest; itaque quantu

idem attinet ad venaesectionem Niemeyer de pneumonia curanda ctum, valde mihi placet. „Si haberem, inquit, amicum e pneu-onia aegrotantem, eum in manibus medici homoeopathici mallem se, quam in potestate illius, qui remedium optimum in lanceola se positum censeat.“ Ac rectissime quidem Ziemssen in enchi-dio de pneumonia „confidenter“, inquit, „medicus artem suam hoc morbo exercens apud vulgus herois ut ita dicam, splendo-m sibi conciliabit auctoritatemque suam quaestumque in tuto llocabit.“ Omnes illi viri, qui quam supra dixi therapiam am-ctuntur, ex ratione agere sibi videntur neque illam exspectati-m symptomaticam rationem inire volunt, quam significant nomine lihilismi“, quamvis magnus nostro tempore accuratissime inqui-ntium virorum numerus absolute necessarias esse venaesectiones get atque in his adhibendis maxima cautione temperantiaque endum doceat.

Ac jam in animum induxi crouposarum pneumoniarum partim infantibus partim in adultis in policlinico et clinico observatarum iguam copiam enumerare: qua in re adnotandum esse puto, in e omnibus his casibus directam et indirectam, frigore admoto, tiphlogisticam rationem non esse adhibitam, sed multo potius spectative et symptomatice esse actum. Praeterea facere non ssum quin asseverem, me summam operam dedisse ut nosocomii rorum, quos per insignem liberalitatem Ill. Rühle inspicere mihi uit, de aegrotorum aetate genereque et de morbi loco, remis-one, exitu relationes quam verissimas redderem.

## Pneumoniae crouposae.

***A XVI mensis Februarii a. h. s. LX usque ad mensem Januari proximi anni.***

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegr tus aut conval aut mortuus e |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | 43 | ,, | | 16. II | die V | 26. II conval |
| Pn. sin. lob. inf. | 34 | ,, | | 20. II | die III | 26. II conval |
| Pn. sin. total. | 73 | ,, | | 25 II | die IX | 6. III mort. es |
| Pn. dext. lob. inf. | 24 | ,, | | 1. III | die V | 8. III conval |
| Pn. sin. lob. sup. | $\frac{1}{2}$ | | | 12. III | | 1. IV conva |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | | ,, | 13. III | | 24. III conval |
| Pn. sin. lob. inf. | 20 | ,, | | 15. III | die III | 25. III conval |
| Pn. sin. lob. inf. | 73 | | ,, | 15. III | | 23. III mort. es |
| Pn. sinist. | 24 | ,, | | 17. III | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 42 | ,, | | 25. III | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 6 | | | 25. III | | convaluit. |
| Pn. dext. l. inf. et med. | 58 | ,, | | 9. IV | | 12. IV mort. es |
| Pneumonia | 57 | ,, | | 9. IV | die VII | 18. IV conval |
| Pn. dext. lob. inf. | 34 | | ,, | 12. IV | die III | 20. IV conval |
| Pn. sin. lob. inf. | 6 | ,, | | 18. IV | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | $3\frac{1}{2}$ | ,, | | 23. IV | | convaluit. |
| Pn. dextr. lob. sup. | 5 | ,, | | 27. IV | die V | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 50 | ,, | | 4. V | die VI | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 57 | | ,, | 4. V | die VII | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 72 | | ,, | 7. V | die IX | 21. V conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | $4\frac{1}{2}$ | ,, | | 14. V | die V | 22. V conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 10 | | ,, | 18. V | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 1 | ,, | | 7. VI | die III | 11. VI conva |
| Pn. sin. lob. inf. | 2 | ,, | | 18. VI | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. sup. | $4\frac{1}{2}$ | ,, | | 21. VI | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 7 | ,, | | 23. VI | die V | convaluit. |
| Pn. sin. lob. sup. | $1\frac{1}{2}$ | ,, | | 23. VI | die V | 14. VII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 36 | ,, | | 24. VI | die III | convaluit. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| n. dext. lob. inf. | 4½ | ,, | | 27. VI | | convaluit. |
| n. dext. l. sup. et med. | 5 | ,, | | 27. VI | | 12. VII conv. |
| n. sin. lob. inf. | | | | 8. VII | | convaluit. |
| n. dext. lob. inf. | 1 | ,, | | 10. VII | | convaluit. |
| n. sin. lob. inf. | 56 | ,, | | 11. VII | die XI | 29. VII conv. |
| n. dext. lob. inf. | 3½ | ,, | | 12. VII | | 20. VII conv. |
| n. sin. lob. inf. | 1 | ,, | | 20. VII | | convaluit. |
| n. dext. lob. sup. | 8 | ,, | | 20. VII | | convaluit. |
| n. dext. lob. inf. | 2 | ,, | | 26. VII | | 3. VIII mort. est. |
| omplicata cum Pleur. | | | | | | |
| luplic. et Pericardit. | | | | | | |
| n. sin. lob. inf. | 35 | | ,, | 31. VII | | convaluit. |
| n. dext. lob. sup. | 27 | ,, | | 8. VIII | | 18. VIII conv. |
| n. sin. lob. inf. | 3¼ | ,, | | 17. VIII | die V | 24. VIII conv. |
| n. dext. lob. sup. | 57 | ,, | | 17. VIII | die VI | convaluit. |
| n. dext. lob. med. | 8 | ,, | | 12. IX | die V | convaluit. |
| n. sin. total. | 1½ | | ,, | 24. IX | | 12. X conv. |
| n. sin. lob. inf. c. Pleur. | 11 | | | 1. X | | 21. X conv. |
| n. dextr. lob. inf. | 9 | | ,, | 21. X | | 5. XI conv. |
| n. dext. lob. inf. | 9 | ,, | | 29. X | | 2. XI conv. |
| n. dext. lob. sup. | 40 | ,, | | 3. XI | | 20. XI conv. |
| n. dext. lob. sup. | 20 | ,, | | 8. XI | | 15. XI conv. |
| n. dext. l. sup. et sin. inf. | 62 | | ,, | 11. XI | | 2. XII conv. |
| n. dext. lob. inf. | 50 | ,, | | 16. XI | die VII | 3. XI conv. |
| n. sin. lob. sup. | 24 | | ,, | 16. XI | | 23. XI conv. |
| n. sin. lob. inf. | 40 | ,, | | 19. XI | die VII | 28. XI conv. |
| n. dext. lob. sup. | 79 | | ,, | 21. XI | | 23. XI mort. est. |
| n. inf. dupl. | 28 | ,, | | 24. XI | | 12. II conv. |
| n. sin. lob. sup. | 7 | ,, | | 27. XI | die V | 5. XII conv. |
| n. dext. lob. inf. | 47 | ,, | | 29. XI | die VII | 12. XII conv. |
| n. sin. lob. sup. | 1½ | | | 29. XI | die VII | 8. XII conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegro tus aut convalui aut mortuus es |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | 5 | ,, | | 2. XII | die V | 12. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 35 | ,, | | 3. XII | die V | 12. XII conv. |
| Pneumonia | 4 | ,, | | 5. XII | | 14. XII conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 7 | ,, | | 5. XII | | 14. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 12 | ,, | | 6. XII | die V | 19. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 2 | | ,, | 9. XII | die V | 14. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | ,, | | 9. XII | | 13. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 2 | | | 10. VII | die VII | 23. XII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 41 | ,, | | 13. XII | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. sup. | 55 | ,, | | 13. XII | die V | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 48 | ,, | | 13. XII | die V | 23. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 44 | ,, | | 28. XII | | convaluit. |

*A mense Jannarii a. h. s. LXI usque ad eundem mensem proximi anni.*

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegro tus aut convalui aut mortuus es |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. dext. lob. sup. | 61 | ,, | | 13. I | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 42 | | ,, | 16. I | die IX | 3. 3 II conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 40 | ,, | | 17. I | | 28. I conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 25 | ,, | | 25. I | die V | 24. II conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 2 | | ,, | 25. I | | 4. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 61 | | ,, | 36. I | | 27. I mort. es |
| Pn. dext. l. inf. et med. | 50 | | ,, | 29. I | die V | 10. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 68 | | ,, | 31. I | die VII | 15. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 40 | ,, | | 8. II | | 23. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | ,, | | 13. II | die III | 19. II conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | $\frac{1}{2}$ | | | 14. II | die VII | convaluit. |
| Pn. dext. lob. sup. | 5 | | ,, | 27. II | die VII | 14. III cov. |
| Pn. sin. lob. inf. | | | ,, | 2. III | | 17. III mort. es |
| Pn. dext. lob. sup. | 6 | ,, | | 3. III | | 14. III conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 55 | ,, | | 7. III | die V | 21. III conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | | | ,, | 13. III | die VII | 29. III conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 48 | | ,, | 22. III | | conval. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus. incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| n. sin. lob. inf. | | ,, | | 7. IV | | conval. |
| n. dext. lob. sup. | 1 | ,, | | 8. IV | | 11. IV mort. est. |
| n. sin. lob. inf. | 2 | | | 10. IV | | 15. IV mort. est. |
| n. dext. l. inf. et med. | 49 | | ,, | 14. IV | | 24. IV conv. |
| n. sin. lob. inf. | 4 | | ,, | 15. IV | | 16. IV mort. est. |
| n. dext. lob. sup. | 40 | | ,, | 20. IV | | 8. V conv. |
| n. sin. lob. inf. | 2 | | ,, | 21. IV | | 1. V conv. |
| n. dext. lob. sup. | 30 | | ,, | 22. IV | | 6. V conv. |
| n. dext. lob. inf. | 53 | ,, | | 22. IV | | 3. V conv. |
| n. dext lob. sup. | 53 | | ,, | 26. IV | | 2. V conv. |
| n. sin. lob. sup. | 75 | | ,, | 27. IV | | 16. V conv. |
| n. sin. lob. inf. | | | ,, | 27. IV | | 7. V conv. |
| n. sin lob. inf. | 53 | ,, | | 28. IV | | 5. V conv. |
| n. sin. lob. inf. | 16 | | ,, | 30. IV | | 6. V conv. |
| n. sin. lob. inf. | 3 | ,, | | 5. V | | 26. V conv. |
| n. dext lob. inf. | 46 | | ,, | 5. V | | 30. V conv. |
| neumonia | 60 | ,, | | 6. V | | 6. V mort. est. |
| n. dext. lob. inf. | 71 | | ,, | 6. V | | 18. V conv. |
| n. dext lob. sup. | 16 | ,, | | 11. V | | 23. V conv. |
| n. dext. l. sup. et inf. | 17 | ,, | | 12. V | | 2. VI conv. |
| n. dext. lob. inf. | | ,, | | 13. V | | 3. VI conv. |
| n. dext. tot. et sin. l. in. | 35 | ,, | | 18. V | | 30. V mort. est. |
| n. dext. lob. inf. | 44 | ,, | | 23. V | | 10. VI conv. |
| n. sin. lob. inf. | 3 | | ,, | 24. V | | 8. VI conv. |
| n. dext. lob. sup. | 1 | | ,, | 1. VI. | | 14. VI conv. |
| n. dext. lob. inf. | | ,, | | 4. VI | | 22. VI conv. |
| n. dext. lob. inf. | 33 | | ,, | 24. VI | die VII | 8. VII conv. |
| n. dext. lob. inf. | ¼ | ,, | | 27. VII | | 31. VII mort. est. |
| n. sin. lob. inf. | 42 | | ,, | 11. VIII | | 20. VIII conv. |
| n. sinistra | 36 | ,, | | 19. VIII | die III | 27. VIII conv. |
| n. sin. lob. inf. | 65 | ,, | | 19. VIII | die III | 25. VIII conv. |
| n. sin. lob. inf. | 58 | ,, | | 7. IX | | 15. IX conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegrot. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | 5 | ,, | | 29. IX | | 11. X conv. |
| Pn. cum Morbillis | $\frac{3}{4}$ | ,, | | 2. X | | 5. X mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | 1 | ,, | | 7. X | | 17. X conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 59 | | ,, | 7. X | | 18. X conv. |
| Pn. cum morbillis | $\frac{1}{6}$ | | ,, | 7. X | | 14. X mort. est. |
| Pn. cum morbillis | 1 | | ,, | 11. X | | 29. X mort. est. |
| Pn. dext. lob. sup. | 50 | ,, | | 17. X | | 30 X conv. |
| Pn. cum morbillis | 3 | ,, | | 21. X | | 21. XI conv. |
| Pn. duplex cum morbil. | 3 | ,, | | 24. X | | 18. XI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 9 | | ,, | 24. X | die V | 13. XI conv. |
| Pn. cum morbillis | 7 | ,, | | 25. X | | 31. X mort. est |
| Pn. sin. lob. inf. | 57 | | ,, | 25. X | | 30. XI conv. |
| Pn. duplex | $2\frac{1}{2}$ | | ,, | 29. X | | 8. XI conv. |
| Pn. dext. lob. med. | 6 | ,, | | 30. X | | 10. XI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 1 | | ,, | 31. X | | 3. XII conv. |
| Pn. cum morbillis | 3 | ,, | | 2. XI | | 15. I conv. |
| Pn. sin lob. inf. | 3 | ,, | | 3. XI | | 14. XI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | ,, | | 4. XI | | 18. XI conv. |
| Pn. dupl. inf. | 3 | | ,, | 4. XI | | 20. XI conv. |
| Pn. dupl. c. morbillis | 2 | | ,, | 6. XI | | 10. XII conv. |
| Pn. dext. lob. sub. | 2 | ,, | | 12. XI | die V | 26. XI conv. |
| Pn. sin. c. morbillis | 1 | ,, | | 12. XI | | 30. XII conv. |
| Pn. dext. et sin l. infr. | $\frac{1}{2}$ | ,, | | 13. XI | | 18. XI mort. est |
| Pn dxt. l. sup c. Pleurit | 17 | ,, | | 13. XI | die VII | 2. XII conv. |
| Pn. sin. l. inf. c. Pleurit | 11 | ,, | | 17. XI | die VII | 28. XI conv. |
| Pn. l. dext. lob. sup. | $5\frac{1}{2}$ | | ,, | 18. XI | die IX | 2. XII conv |
| Pn. dext. lob. sup. | 39 | ,, | | 18. XI | die V | 28. XI conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 6 | | ,, | 20. XI | die VII | 8. XII conv. |
| Pn. sin. l. inf. c Pleurit | 15 | | ,, | 27. XI | die IX | 2. I conv. |
| Pn. sinistra | 1 | ,, | | 28. XI | | 20. XII conv. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. cum Pleruit. | 66 | | ,, | 30. XI | die III et VII | 22. XII conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | 33 | „ | | 1. XII | die III | 30. XII conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 5 | „ | | 4. XII | die VII | 12. XII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 3 | | „ | 5. XII | die VI | 19. XII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 4 | „ | | 8. XII | die III | 15. XII conv. |
| Pn. dext. tot. c. Ictero et Albuminuria | 2 | | „ | 9. XII | die XII | 1. I conv. |
| Pn. dext. total. | 41 | „ | | 16. XII | die IX | convaluit. |
| Pn. dext. lob. med. | 54 | „ | | 17. XII | | 10. I conv. |
| Pn. total. sin. c. Tuberculosi apic. sin. | 42 | | „ | 18. XII | die IX | In Tuberculos. exiit. |
| Pn. dext. lob. sup. | 1 | | „ | 28. XII | die IX | 6. I conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 57 | | „ | 30. XII | die V. | 7. I conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 37 | „ | | 17. I | die III | 26. I conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 82 | „ | | 17. I | | 21. I mort. est. |
| Pn. dext. lob. sup. | 33 | „ | | 25. I | die III | 30. I conv. |
| Pn. sin. tot. et dext. lob. sup. | 43 | | „ | 26. I | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 11 | „ | | 26. I | die V | 4. II conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 26 | „ | | 28. I | die VII | 10. II conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 7 | | „ | 29. I | die VI | 4. III conv. |
| Pn. sin. total. | 1 | „ | | 31. I | | 2. II mort. est. |
| Pn. dext. lob. sup. | 34 | „ | | 31. I | die VII | 27. II conv. |
| Pn. dext. lob. sup. et inf. | 9 | „ | | 2. II | die VI | 20. II conv. |
| Pn. sin. tot. in Dentit. | 1½ | „ | | 2. II | | 13. II mort. est. |
| Pn. dext. tot. | 77 | | „ | 5. II | | 8. II mort. est. |
| Pn. sin. tot. | 57 | „ | | 6. II | die V | 22. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | „ | | 7. II | die VII | 28. II conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 1½ | | „ | 8. II | die V | 20. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. c. Delirio trem. | 50 | | „ | 12. II | | 18. II mort. est. |
| Pn. sin. lob. sup. | 48 | „ | | 10. II | die V | 10. II In Tuberculosin exiit. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | | „ | 17. II | die V | 8. III conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 2 | | „ | 20. II | die V | 10. III conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 7 | „ | | 23. II | die III | 14. III conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 47 | „ | | 23. II | die III | 10. III conv. |
| Pn. sin. tot. et dext. l. s. | 33 | „ | | 24. II | die VII | 5. IV conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 17 | „ | | 2. III | die III | 10. III conv. |
| Pn. sin lob. inf. | 33 | „ | | 6. III | die VIII | 30. III conv. |
| Pn. dextr. lob. sup. | 4 | | „ | 7. III | die V | In Tuberc. exiit |
| Pn. dext. lob. sup. | ½ | „ | | 7. III | die V | 21. III conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 1¼ | „ | | 8. III | die V | 16. III conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 20 | „ | | 9. III | die V | 20. III conv. |
| Pn. dext. l. med. et inf. | 6 | „ | | 9. III | die VII | 30. III conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | ¾ | | „ | 15. III | die V | 31. III conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 41 | „ | | 16. III | die V | 4. IV conv. |
| Pn. sin. l. inf. c Pleurit. | 38 | | „ | 17. III | die IV | 15. IV conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 43 | „ | | 18. III | | 25. III mort. est |
| Pn. dext. lob. sup. | ½ | „ | | 19. III | die V | 11. IV. mort. est oedema mening. |
| Pn. dext. lob. sup. | 5 | „ | | 28. III | die V | 4. IV conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 1½ | | „ | 28. III | die IX | 15. IV conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 6 | | „ | 28. III | die IV | 15. IV conv. |
| Pn. centralis | 19 | „ | | 31. III | die III | 7. IV conv. |
| Pn. dext. l. sup. c. Pleurit. exsudat. | 45 | „ | | 1. IV | die V | 5. VI. conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 8 | | „ | 1. IV | die V | 30. VI. conv. |
| Pn. sin. tot. | 2 | „ | | 4. IV | die IX | 10. IV conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 61 | „ | | 7. IV | die VII | 5. IV. conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 63 | „ | | 9. IV | | convaluit. |
| Pn. sin. total. | 32 | „ | | 10. IV | die V | 24. IV conv. |
| Pn. sin. lob. sup. Aegrota fuit gravida mense secundo | 38 | | „ | 11. IV | die VII | 30. IV conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. sup. | 6 | | ,, | 15. IV | | 30. IV. conv. |
| Pn. sin. lob. inf. c. Pleurit. exsudat. | 48 | | ,, | 16. IV | | 10. V conv. |
| Pn. sin. tot. et dext. inf. | 51 | ,, | | 19. IV | die VII | 13. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 3 | ,, | | 20. IV | | 26. IV. conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 2 | | ,, | 20. IV | die V | 5. V. conv. |
| Pn. sin. l. inf. c. Pleurit. | 8 | ,, | | 21. IV | die III | 13. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 47 | ,, | | 22. IV | die V | 6. V conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 25 | ,, | | 1. V | | 16. V conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 24 | ,, | | 4. V | die III | 20. V conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 4 | ,, | | 7. V | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 34 | ,, | | 10. V | die V | 19. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 6 | ,, | | 13. V | die VII | 20. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | $5\frac{1}{2}$ | ,, | | 13. V | die V | 25. V conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 2 | ,, | | 14. V | die VII | 28. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 2 | | ,, | 15. V | die VIII | 30. V conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 5 | ,, | | 30. V | die V | 16. VI conv. |
| Pn. dext. l. inf. et med. c. Pleurit. exsud. | 44 | | ,, | 1. VI | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | | ,, | 3. VI | die VII | 10. VI conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 8 | ,, | | 4. VI | | 15. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 74 | | ,, | 4. VI | | 4. VI mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | $\frac{1}{2}$ | ,, | | 8. VI | | 6. VII conv. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | $\frac{1}{2}$ | ,, | | 11. VI | die VII | 27. VI conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 4 | | ,, | 15. VI | die VII | 15. VII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 6 | ,, | | 18. VI | die VII | convaluit. |
| Pn. dext. lob. sup. | 4 | | | 22. VI | die V | 10. VII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | | ,, | | 27. VI | die V | 16. VII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | $1\frac{3}{4}$ | | | 3. VII | | 30. VII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 19 | ,, | | 10. VII | die V | 25. VII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 59 | ,, | | 28. VII | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 3 | ,, | | 2. VIII | | 20. VIII conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. inf. | $\frac{3}{4}$ | | ,, | 8. VIII | | 14. VIII mort. est |
| Pn. dext. lob. sup. | 35 | ,, | | 10. VIII | die III | 16. VIII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | $1\frac{1}{2}$ | | ,, | 16. VIII | die III | 24. VIII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 44 | ,, | | 18. VIII | die V | 30. VIII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 9 | ,, | | 20. VIII | die IV | 5. IX conv. |
| Pn. dext. tot. Aegrota fuit gravida mense sexto. | 30 | | ,, | 3. IX | die VIII | 30. IX conv. |
| Pn. dext. total. | 38 | | ,, | 4. IX | die V | 20. IX conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | | ,, | | 8. IX | die III | 19. IX conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 12 | ,, | | 8. IX | die V | 19. IX conv. |
| Pn. sin. total. | 2 | ,, | | 12. IX | | 22. IX conv. |
| Pn. dext. l. inf. c. Pleur. | 57 | ,, | | 16. IX | | 2. X conv. |
| Pn. sin. total. | 29 | ,, | | 12. X | | 31. X mort. est. Cum hac pneumonia Hydrothorax duplex et Pericarditis exsud. conjuncti erant. |
| Pn. dext. lob. inf. | 28 | ,, | | 13. X | | 24. X conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 60 | ,, | | 13. X | | 26. X mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | 35 | ,, | | 23. X | | Aegrotus 30. X in Delirio trem. in fluvium se injecit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 4 | ,, | | 24. X | | 3. XI conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 1 | ,, | | 25. X | | 1. XI mort. est. |
| Pn. sin. lob. inf. | $2\frac{1}{2}$ | ,, | | 28. X | die V | 6. XI conv. |
| Pn. sin. lob. sup. et inf. | $\frac{3}{4}$ | ,, | | 3. XI | | 19. XI mort. est. Haec pneumonia complicata erat cum Hydrocephalo acuto. |
| Pn. sin. lob. sup. | 51 | | ,, | 4. XI | | 15. XII conv. |
| Pn. dext. total. | 76 | ,, | | 18. XI | | 21. XI mort. est. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. tot. et dext. l. inf, c. Pleurit. | 44 | | ,, | 20. XI | | 12. I conv. |
| Pn. duplex. | 10 | | ,, | 26. XI | | 14. XII mort. est. Haec pneumonia complicata erat c. Typho et Parotitide. |
| Pn. dext. tot. | 27 | ,, | | 2. X | die VII | 25. XII conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 30 | ,, | | 4. XII | | 20. XII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 48 | | ,, | 6. XII | | 20. XII conv. |
| Pn. sin. tot. et dxt. inf. l. Aegrota fuit gravida mense septimo. | 33 | | ,, | 10. XII | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. sup. | 5 | | | 10. XII | | 5. I conval. |
| Pn. sin. lob. sup. cum delirio trem. | 40 | ,, | | 11. XII | die VI | 23. XII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 4 | | ,, | 12. XII | | 23. I conval. |
| Pn. dext. tot. | 47 | | ,, | 12. XII | | 5. I conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | | ,, | 17. XII | | 25. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 27 | ,, | | 20. XII | | 2. I conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | ½ | ,, | | 20. XII | | 29. XII conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 32 | ,, | | 21. XII | | 5. I conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 6 | ,, | | 23. XII | | 16. I conval. |
| Pn. sin. lob. sup. | 3 | | ,, | 24. XII | | 2. I conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | 33 | ,, | | 24. XII | die IX | 11. I conal. |

*A mense Januarii a. h. s. LXIII usque ad mensem Augusti ejusdem anni.*

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. dext. lob. inf. | 29 | ,, | | 1. I | | 14. I conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 8 | | ,, | 2. I | | 4. II conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 10½ | | ,, | 3. I | die VII | 20. II conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 50 | ,, | | 5. I | | 16. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 37 | ,, | | 7. I | | 18. I conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. dext. l. sup. et sin. inf. | 41 | | ,, | 7. I | | 10. II conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 60 | | ,, | 7. I | | 3. II conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 4 | ,, | | 8. I | | 31. I conv. |
| Pn. dext. tot. c. Pleurit. | 42 | | ,, | 10. I | | 24. II conv. |
| Aegrota fuit gravida mense octavo. | | | | | | |
| Pn. dext. lob. sup. | 26 | ,, | | 11. I | | 20. I conv. |
| Pn. sin. total. | 79 | | ,, | 13. I | | 8. II mort. est. |
| Pn. dext. tot. | 2 | | ,, | 16. I | | 25. I mort. est. |
| Pn. sin. lob. inf. | 33 | ,, | | 16. I | | conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | 4 | ,, | | 25. I | | 7. II conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 33 | ,, | | 27. I | die III | 8. II conv. |
| Pn.dext.lob.sup.et inf. | 67 | | ,, | 30. I | | 4. II mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | 54 | | ,, | 30. I | | 15. II conv. |
| Pn. sin. tot. | 43 | ,, | | 31. I | | 10. III conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 38 | ,, | | 31. I | | 10. III conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 46 | | ,, | 4. II | | conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | | ,, | 18. II | | 2. III conv. |
| Pn. dext. total. cum Scarlatina. | 2 | | ,, | 22. II | | 16. III mort. est. |
| Pn. dext. lob. sup. | $\frac{1}{2}$ | ,, | | 28. II | | 6. III mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | 73 | ,, | | 26. II | | 27. II mort. est. |
| Pn. dext. lob. inf. | 5 | | ,, | 1. III | | 20. III conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 2 | ,, | | 1. III | die V | 18. III conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 4 | | ,, | 4. III | die III | 20. III conv. |
| Pn. sin. lob inf. | $4\frac{1}{2}$ | ,, | | 4. III | | 30. III conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 29 | | ,, | 6. III | | 24. III conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | $1\frac{1}{2}$ | | ,, | 9. III | die VII | 20. III conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 8 | ,, | | 11. III | | 24. III conval. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | 40 | ,, | | 16. III | die VII | 6. IV conval. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. sin. lob. sup. | $1\frac{3}{4}$ | | ,, | 18. III | | 10. IV conval. |
| Pn. sin. total. | 37 | | ,, | 18. III | die VII | conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 39 | ,, | | 1. IV | die III | 20. IV conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 25 | ,, | | 1. IV | die III | 9. IV conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 3 | ,, | | 3. IV | | 20. V conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 46 | ,, | | 8. IV | die V | 20. IV conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 9 | | ,, | 9. VII | die VII | 18. IV conval. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | 3 | ,, | | 9. IV | | convaluit. |
| Pn. sin. l. sup. et inf. | 56 | ,, | | 12. IV | | 2. VI conval. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | 10 | | ,, | 13. IV | die VII | 23. IV conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 25 | ,, | | 14. IV | die VII | 22. IV conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 38 | ,, | | 15. IV | die VII | 18. V conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 9 | ,, | | 19. IV | die VII | 28. IV conval. |
| Pn. sin. total. | $\frac{3}{4}$ | | ,, | 19. IV | | 2. VII conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | $\frac{1}{3}$ | | ,, | 26. IV | | 1. V mort. est. |
| Pn. sin. lob. inf. | $\frac{3}{4}$ | ,, | | 27. IV | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. inf. | 8 | ,, | | 30. IV | die V | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | | ,, | 1. V | | 30. V conval. |
| Pn. sin. total. | 2 | | ,, | 4. V | | 25. V conval. |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | | ,, | 7. V | die V | 20. V conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | 10 | | ,, | 7. V | die VII | 25. V conval. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | 6 | ,, | | 11. V | | 25. V conval. |
| Pn. sin. lob. sup. | 8 | | ,, | 12. V | | 18. VI conval. |
| Pn. dext. lob. inf. | 2 | ,, | | 12. V | die VII | 24. V conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | 4 | ,, | | 15. V | | 30. V conval. |
| Pn. dext. lob. sup. | 8 | | ,, | 17. V | | 30. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 39 | ,, | | 19. V | | 15. VII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 6 | ,, | | 27. V | die III | 15. VI conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 1 | ,, | | 30. V | die V | 16. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 3 | ,, | | 31. V | die V | 12. VI conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. dext. lob. inf. | 3 | ,, | | 1. VI | die V | 15. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 35 | | ,, | 7. V | | 12. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 6 | ,, | | 10. VI | die V | 30. VI conv. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. | 2 | ,, | | 15. VI | die XI | 10. VII conv. |
| Pn sin. lob. inf. | 2 | ,, | | 22. VI | | convaluit. |
| Pn. sin. lob. inf. | 6 | ,, | | 23. VI | | 4. VII conv. |
| Pneumonia | 6 | ,, | | 27. VI | | 29. VII mort est. |
| | | | | | Haec pneumonia complicata erat cum morbo Brigthii, intoxicatione uraemica et Hydropericardio. | |
| Pn. dext. lob. sup. | 2 | ,, | | 21. VII | die VII | 30. VII conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 2 | | ,, | 28. VII | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. sup. | 3 | ,, | | 30. VII | die VII | 10. VIII conv. |

Hisce casibus policlinicis addam pneumonias in instituto clinico medico observatas.

| | | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|---|
| Pn. dext. lob. sup. | 41 | ,, | | 13. XII | | 23. I conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 52 | ,, | | 15. XII | | 21. XII conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 51 | ,, | | 30. XII | | 7. I conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 61 | ,, | | 16. I | | 11. II conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 36 | | ,, | 18. I | | 20. I conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 40 | ,, | | 17. III | | 25. III conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 40 | ,, | | 3. IV | | 19. IV conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 53 | ,, | | 29. IV | | 8. VI conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 18 | ,, | | 8. V | | 6. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 16 | ,, | | 21. V | | 1. VI conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 26 | ,, | | 25. V | | 13. VI conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 25 | ,, | | 12. VI | | 22. VI conv. |
| Pn. dext. l. sup. c. delirio trem. | 28 | ,, | | 19. VI | | 8. VII conv. |
| Pn. dext. l. inf. c. Ictero | 41 | ,, | | 8. XI | | 16. XII conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 29 | | ,, | 14. XI | | 4. XII conv. |

| Locus morbo affectus. | Aetas aegroti. | Genus masc. | Genus fem. | Dies, quo morbus incepit. | Dies, quo remissio morbi exstitit. | Dies, quo aegrotus aut convaluit aut mortuus est. |
|---|---|---|---|---|---|---|
| n. dext. lob. sup. | 56 | „ | | 20. I | | 18. III conv. |
| Pn. dext. l. sup. c. Delir. trem. | 57 | „ | | 17. II | | 20. II mort. est. |
| n. dext. tot. | 33 | „ | | 16. III | | 19. III mort. est. |
| n. dupl. inf. | 36 | | „ | 26. III | | 27. III mort. est. |
| n. dext. lob. sup. | 18 | „ | | 3. IV | | 16. IV conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 39 | „ | | 29. IV | | 14. IV conv. |
| Pn. sin. tot. c. Del. trem. | 30 | „ | | 8. VI | | 12. VI mort. est. |
| n. dext. l. sup. c. Alcoholismo chronico | 80 | | „ | 13. VI | | 17. VI mort. est. |
| Pn. dext. tot. et sin. l. inf. | 20 | „ | | 12. VIII | | 29. XI conv. |
| | | | | | Haec pneumonia complicata erat c. morb. Brigh. | |
| Pn. dext. lob. sup. | 17 | „ | | 13. XII | die V | 15. I conv. |
| Pn. dext. lob. sup. | 28 | | „ | 24. XII | | convaluit. |
| Pn. dext. lob. sup. | 73 | | „ | 20. I | | 20. II conv. |
| Pn. dext. c. Pleurit. | 89 | | „ | 8. II | | 8. II mort. est. |
| | | | | | Aegrota jam moribunda in Clinicum recepta est. | |
| Pn. dext. lob. inf. | 40 | „ | | 25. III | die V | 10. IV conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 29 | | „ | 7. III | | 16. IV conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 51 | „ | | 18. IV | die V | 6. V conv. |
| Pn. dext. lob. inf. | 32 | „ | | 21. IV | | 25. IV conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 43 | „ | | 27. IV | | 31. V conv. |
| Pn. sin. tot. et dext. l. inf. | 39 | „ | | 4. V | | 10. V mort. est. |
| Pn. central. | 36 | „ | | 6. V | | 18. V conv. |
| Pn. sin. lob. sup. | 18 | „ | | 8. VI | die V | 22. VI conv. |
| Pn. dext. l. sup. et inf. et sin. l. inf. | 25 | „ | | 9. VI | die III et VIII | 29. VI conv. |
| Pn. dext. | 31 | „ | | 15. VI | die V | 22. VI conv. |
| Pn. sin. lob. inf. | 80 | | „ | 26. VI | die V | 11. VII mort. est. |

Apparet ex hisce tabellis, illo tempore trecentos octoginta tres homines pneumonia affectos in instituto policlinico et clinico medico curatos esse. Jam meliore conspectu ut utamur quatuor annorum relationibus collatis nec minus clinici casibus relationi respondentis anni policlinici adjunctis adultorum et infantium, — quo verbo natos usque ad annum decimum sextum designamus — morbis singulis intra singulos menses compositis, pro singulis mensibus summa computata adultorum et infantium aegrotorum, quid e tanto numero concludi possit, videbimus.

| Mense. | a. h. s. LX. | | LXI. | | LXII. | | LXIII. | |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| | adult. | infant. | adult. | infant. | adult. | infant. | adult. | infant. |
| Januarii | — | — | 9 | 1 | 7 | 3 | 15 | 5 |
| Februarii | 3 | — | 1 | 3 | 7 | 7 | 3 | 3 |
| Martii | 5 | 3 | 3 | 1 | 9 | 9 | 5 | 7 |
| Aprilis | 3 | 3 | 9 | 5 | 10 | 6 | 9 | 9 |
| Maji | 3 | 2 | 8 | 4 | 3 | 6 | 3 | 12 |
| Junii | 1 | 7 | 3 | 1 | 4 | 7 | 5 | 6 |
| Julii | 2 | 5 | — | 1 | 2 | 1 | — | 3 |
| Augusti | 2 | 1 | 3 | — | 3 | 4 | — | — |
| Septembris | — | 2 | 1 | 1 | 3 | 2 | — | — |
| Octobris | — | 3 | 3 | 11 | 4 | 3 | — | — |
| Novembris | 9 | 2 | 5 | 13 | 3 | 2 | — | — |
| Decembris | 8 | 7 | 5 | 5 | 11 | 6 | — | — |
| | 36 | 35 | 50 | 46 | 66 | 56 | 40 | 45 |

Summa in singulos menses relata ita se habet:

| | adult. | infant. | Summa. | | adult. | infant. | Summa. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Januario | 31 | 9 | 40 | Julio | 4 | 10 | 14 |
| Februario | 14 | 13 | 27 | Augusto | 8 | 5 | 13 |
| Martio | 22 | 20 | 42 | Septembri | 4 | 5 | 9 |
| Aprili | 31 | 23 | 54 | Octobri | 7 | 17 | 24 |
| Majo | 17 | 24 | 41 | Novembri | 17 | 17 | 34 |
| Junio | 13 | 21 | 34 | Decembri | 24 | 18 | 42 |

Pneumonias igitur 192 adultorum ac 182 infantium enumeravimus, quarum summa 374 pneumoniae casus exhibet. Qui numerus, quippe qui ex novissimis demum annis constet quamvis non sufficere concedendum sit, ut statuere possimus, in quibus mensibus hic morbus frequentissime inveniatur, tamen in universum non tam a vero alienum esse videtur, si contendamus haecce:

In adultis ab ineunte Novembri usque ad Maji finem satis aequata frequentia accidunt pneumoniae; pauciores afferuntur mensibus aestivis Junio, Julio, Augusto, Septembri et Octobri. Et quidem September et Julius minimum, maximum vero pneumoniarum numerum exhibent Januarius et Aprilis. Aliam autem et praetereuntibus sex annis Ziemssen conclusionem nactus est, e qua mensibus Martio et Decembri maximum numerum, minimum autem Septembri esse elucet. Ad quinque ineuntes nec minus duo exeuntis anni menses plus $\frac{1}{5}$ casuum pertinent non etiam quinta parte ad reliquos menses pertinente. Quod autem attinet ad menses qui summum morbi numerum exhibent inconstantia apparet. Ita anno 1863 mensem Januarium et Aprilem, anno 1862 autem Martium et Decembrem maxime affectum videmus. Quae rationes in universum cum iis, quas Lebert et Wunderlich attulerunt, conveniunt. Et quidem, quod ad infantium pneumonias pertinet Ziemssen 186 casibus enumeratis nixus tales rationes profitetur: Ab ineunte Decembri usque ad finem Julii parva frequentiae inaequalitas animadvertitur, Januarius autem maxime est affectus, quem proxime aequant Junius, Juliusque. Ex tabula supra proposita contra consequitur, ut Januarius minorem, Julius, Augustus et September minimum, maximum vero numerum menses Aprilis et Majus exhibeant. Quae diversitas, ut omnino per singulos menses numerorum inconstantia, maxime esse referendae videntur ad tempestatem, ad ventorum cursum, ad aëris temperaturam atque humorem. Quae res, ut pro certe habeantur praebeantque utilitatem haud exiguam, multorum annorum relationibus, multo majore numerorum copia acuratisque observationibus meteorologicis opus est.

Qui quidem morbi, quod ad diversas aetates et genus pertinet, ita distribuendi sunt:

| Anni. | Genus mascul. | Genus femin. |
|---|---|---|
| 1—5 | 76 | 46 |
| 5—10 | 28 | 16 |
| 10—15 | 4 | 3 |
| 15—20 | 14 | 2 |
| 20—25 | 8 | 2 |
| 25—30 | 15 | 6 |
| 30—35 | 18 | 4 |
| 35—40 | 20 | 8 |
| 40—45 | 14 | 8 |
| 45—50 | 10 | 9 |
| 50—55 | 9 | 3 |
| 55—60 | 12 | 6 |
| 60—65 | 6 | 2 |
| 65—70 | — | 3 |
| 70—75 | 2 | 7 |
| 75—80 | 1 | 3 |
| 80—85 | 1 | 1 |
| 85—90 | — | 1 |

Igitur 368 casuum numerum nanciscimur; ceteri quippe quorum in nosocomii libris partim aetas partim genus non sint descripta nullius sunt pretii. Ex 368 casibus 238 ad masculinum genus et 130 ad femininum pertinent. Tertia pars totius summae primis quinque vitae annis continetur, ut id, quod Rilliet et Barthez jam optimo jure disputant, potissimum ad hunc morbum dispositi esse videantur. Sed in his quinque vitae ineuntis annis major numerus in genus masculinum cadit. Id quod Rilliet et Barthez docuerunt, pueros plus sex annis natos triplo saepius affici, usque eo congruit, ut hic etiam genus masculinum fere duplo superet. Ac Ziemssen aliam masculorum aegrotantium majoris numeri rationem expetit ex vitae cultu puerum explicans magis alienis damnis esse obnoxium quam puellam, quippe quae post annum vitae quintum magis domesticis det laboribus operam et manibus sive aliter in hunc modum occupata maximam diei partem domi versetur. Quam

suam sententiam vel eo quoque Ziemssen putat magis confirmari, quod primis vitae annis — quibus fere eodem vitae cultu puellae puerique in vicis et hortis versantes utuntur — aegrotorum puerorum numerum ab aegrotantium puellarum haud multum differre dicit se observasse. Atqui ego, cur mira quadam rationem puerorum puellarumque patientium numerus differat, ex diverso vitae habitu occupationibusque causam non repetiverim, quippe quum jam primis quinque annis tanta differentia constet, sed potius Lebertio assentior masculinum genus proprie ad pneumoniam praedispositum putandum esse sibi statuenti. Qua re virilium aegrotorum major per reliqua quoque vitae tempora numerus alienus mihi non esse videtur neque id circo vitae occupationem nobis habere rationem licet, quum observationes de pneumonia factae non nisi ad operarios pertineant. Ab anno quinto pneumonia rarius concipitur, qua in re omnes conveniunt auctores; inter annum quintum usque ad decimum pro ratione casuum intra primos quinque annos ortorum fere tertia tantum pars invenitur. Ab anno sexagesimo sexto plures mulieres affici videmus forsitan propter hanc ipsam causam, quia hujus aetatis plures restant, quod si minus est, in infima plebe mulierum occupationem culpaverim majorem, qua vel etiam multis incommodis externis sint expositae, quum mariti plerumque natu multo majores ob valetudinem multis prioribus operis debilitatam infirmaque corpora domi versantes morbis minus pateant.

Jam si pneumoniae ubi positae sint quaerimus 383 pneumoniae distribuendae sunt:

| | | | |
|---|---|---|---|
| Pneum. sin. lob. inf. . . . . . | 96. | Pneum. sin. total. . . . . . | 17. |
| - - - sup. . . . . | 38. | - dextr. total. . . . . . | 12. |
| - dextr. lob. inf. . . . | 77. | - duplices: | |
| - - - sup. . . . | 85. | - dextr. tot. et sin. lob. inf. | 2. |
| - - - med. . . . | 5. | - sin. tot. et dextr. lob. inf. | 4. |
| - - - inf. et med. | 3. | - - - - - - sup. | 1. |
| - - - sup. et med. | 1. | - dextr. lob. sup. et sin. lob. inf. . . . . . . | 3. |
| - - - - - inf. | 9. | - dextr. lob. sup. et dextr. lob. inf. et sin. lob. inf. | 2. |
| - sin. lob. sup. et inf. . | 2. | - duplices respond. lob. | 8. |
| - sinistrae . . . . . . . | 4. | - innominatae . . . . . . | 10. |
| - dextrae . . . . . . . | 2. | | |
| - central. . . . . . . . | 2. | | |

Ex illis 194 dextri lateris pneumoniis 162 unius lobuli; ex sinistri lateris 157, 134 unius lobuli inveniuntur. Atqui Lebert ex pneumoniae casibus 101 dextri, 64 sinistri, 22 utriusque casibus dignovit, ut dextri ad sinistri fere ut 3 ad 2 atque unius ad utriusque lateris ut 8 ad 1 pneumoniae rationem haberent. Similes conclusiones Grisoll quoque est nactus. Etiam hic, ut jam Lebert observavit, plures in inferioribus quam in superioribus lobulis casus apparent; sed ut inferiores lobulos aut ii medio adjuncto triplo frequentius quam superiores afficiantur ex tabula supra allata nullo modo colligere licet.

De complicationibus notandum est, quindecim pneumonias cum pleuritide atque ex his unam cum pericarditide quoque fuisse conjunctas, novem cum morbillis, qui anno h. s. LXI nostram urbem epidemice tenuerunt, quatuor cum delirio tremente, quatuor cum graviditate, duas cum morbo Brightii, duas cum Ictero harumque unam cum albuminuria. Praeterea speciem cerebralis pneumoniae qui morbus primo a Rilliet et Barthez recognitus est, infantes, quinque, prae se tulerunt, ex quibus unus oedemate meningum periit.

Jam manifestum spectantes cyclicum processum, quem nostro demum tempore viri docti perspexerunt antea vero plerique, quum gravissimis remediis morbi decursum perturbarent, prorsus non agnoverunt, in 164 pneumoniis, quarum quidem remissionum dies nosocomii scriptis traditi sunt, sic se habere invenimus: Remissio morbi exstitit:

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| Die | 3. | apud | 28 | aegrotos. |
| „ | 4. | „ | 3 | „ |
| „ | 5. | „ | 64 | „ |
| „ | 6. | „ | 6 | „ |
| „ | 7. | „ | 46 | „ |
| „ | 8. | „ | 4 | „ |
| „ | 9. | „ | 10 | „ |
| „ | 11. | „ | 2 | „ |
| „ | 12. | „ | 1 | „ |
| | Summa | | 164 | aegrotos. |

Quod ad remissionis tempus pertinet, invenimus, sicuti ex tabula illa cognosci potest, valetudinem frequentissime primum quinto die, deinde septimo die, tum tertio die etc. in melius esse inclina-

jam; decem tantum pneumonias observatas esse diebus paribus. Secundum Lebert regula est, fine hebdomadis primae aut initio secundae morbum, si normaliter decurrat, in melius se convertere, sed hoc certe non in diebus criseos positum esse atque impares dies diebus paribus minime praestare. Praeterea narrat, se observasse, maximum numerum e pneumonia aegrotantium, si haec simplex esset et in uno latere, die sexto convaluisse. Apparet tamen ex supra de pneumonia dictis in centum sexaginta quatuor casibus, in quorum decursu non fortioribus remediis agebatur, illud non congruere. Jam si convalescentiam respicimus, in nonnullis casibus mox remissionem morbi sequi invenimus, atque eo celerius, quo citius remissio orta sit. Exempli causa aegrotus quidam jam die quinto, remissione die tertio facta labores diurnos jam suscepit. In nonnullis casibus ac quidem circiter in quarta decima parte convalescentiam fine hebdomadis prima sequi invenimus ea sub conditione, ut diem, quo aegrotus e curatione dimissus sit, reconvalescentiae diem statuamus. Quo proposito pari modo circiter trientis aegrotorum veletudinem hebdomade secunda, partis quintae hebdomade tertia, partis decimae hebdomade quarta et partis vigesimae hebdomade quinta in melius esse inclinatam videbimus; nonnulli tantum, quod morbus protrahebatur, inter hebdomadem sextam et decimam tertiam convaluerunt. Similiter Lebert observavit praeter ea, quod reconvalescentiam maturam hebdomade secunda contra regulam habet, contra censet, eam frequentissime hebdomade tertia vel quarta vel quinta consequi.

Frequentiam pneumoniarum jam si spectamus, ex libellis nosocomii Vindobonensis communis intelligi potest, ibidem 3% omnium morborum pneumoniis ascribendum esse et 3,8% omnium mortuorum, quamquam his aetas puerilis non continetur. Pneumoniis 4% omnium morborum attribuendum esse Lebert observavit ac dum Vindobonae et Lipsiae Typhus quarta tantum parte frequentius existit quam pneumonia, ille quinquies tanto plures Typhos animadvertit, mortuorum numero tantum ad $\frac{3}{4}$ % totius defunctorum multitudinis pertinente. Ratio pneumoniarum ceteros morbos in instituto policlino observatos est fere 7%.

Tabellam illam primam jam si respicimus, intelligere possumus, quadraginta novem tantum aegrotos e numero trecentorum octoginta trium pneumonia affectorum, esse mortuos. Unius ex his, cujus aetas non annotata est hoc loco ratio non habebitur. Aetas ceterorum autem et genus et complicationes plane videri potest ex tabella hac:

| Aetas. Anni. | Genus. masc. | fem. | Complicationes. | Aetas. Anni. | Genus. masc. | fem. | Complicationes. |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| $^1/_6$ | | „ | Morbilli. | 33 | „ | | |
| $^1/_2$ | | „ | Oedema mening. | 35 | „ | | In delirio trem. in |
| $^1/_3$ | | „ | Scarlatina. | | | | fluvium se injecit |
| $^1/_4$ | „ | | | 36 | | „ | |
| $^1/_2$ | „ | | | 39 | „ | | |
| $^1/_2$ | „ | | | 43 | „ | | |
| $^3/_4$ | „ | | Morbilli. | 50 | | „ | Delirium trem. |
| $^3/_4$ | „ | | Hydrocephalus | 57 | „ | | Delirium trem. |
| | | | acutus. | 58 | „ | | |
| $^3/_4$ | | „ | | 60 | „ | | |
| 1 | „ | | Dentitio. | 60 | „ | | |
| 1 | „ | | Morbilli. | 61 | | „ | |
| 1 | „ | | | 67 | | „ | |
| $1^1/_2$ | „ | | | 73 | „ | | |
| 2 | | „ | Scarlatina. | 73 | „ | | |
| 2 | | „ | Pericardit. et | 73 | | „ | |
| | | | Pleurit. exsud. | 74 | | „ | |
| 2 | „ | | | 74 | | „ | |
| 4 | | „ | | 76 | „ | | |
| 6 | „ | | Morb. Brightii, | 77 | | „ | |
| | | | Intox. ur. | 79 | | „ | |
| 7 | „ | | Morbilli. | 80 | | „ | |
| 10 | | „ | Typhus, Parotitis | 80 | | „ | |
| 29 | „ | | Hydrothorax et | 82 | „ | | |
| | | | Pericard. exs. | 89 | | „ | |
| 30 | „ | | | | | | |

Pars fere tertia quadraginta octo mortuorum ad primos duos vitae annos pertinet, inde mortis casus usque ad annum decimum minui atque ab hoc anno usque ad tricesimum in uno tantum casu mortem effectam esse animadvertimus; intra annos 30 usque 40 rursus casus haud multo augeri; sequentes annos usque ad quinquagesimum eandem rationem atque annorum 20 usque 30 spatium praebere quum unus tantum mortis casus inveniatur. Inde ab anno

uinquagesimo magis magisque crescere casuum numerum ita ut ɛtatis provectioris h. e. annorum 70 et 80 fere omnes pneumonia ffectos mori videamus. Ac graviditatem quidem cum pneumonia onjunctam Grisoll, qui ex quindecim casibus duodecim mortiferos bservavit, mortem facillime adducere recte contendit: attamen ex bula supra posita apparet, quatuor graviditatis casus prosperum ventum habuisse.

Jam casibus complicitis de quadraginta octo quorum exitus iit letalis, deductis quippe quum valde dubium sit, utrum exitus lae pneumoniae an complicationibus morbisve, qui simul aegrotos nebant, potius sit imputandus; omissis praeterea illis casibus, ubi ropter exiguam (h. e. nondum duorum annorum) aut nimis pro-ectam (h. e. supra sexaginta annos) aetatem prosper eventus fere xspectari non potest — summatim ex 383 pneumoniis octo tantum ortem effecerunt, id quod rationem habet ut centum ad 2,08.

Lebert per singulos annos plus quinque ex centum pneu-ionia aegrotantium amittit, aegroti genus, morbi locum, curationem iaximi disputans esse momenti ad prognosin. Eam in mulieribus sse iniquiorem quam in viris, et dextri minus prosperas se prae-tare quam sinistri lateris pneumonias contendit; item pernici-siore vi per totum pulmonem unius lateris uti quam per unum bbulum diffusas atque unius lobuli pneumoniarum per superiores artes patentes periculosiores esse quam per inferiores. Hujus ententiae permulta etiam in illis casibus comprobata sunt.

Jam in causas prosperas inquirenti tam raro mortis conse-utae pro certo mihi ducendum esse videtur, maximi hac in re ut ı pneumoniarum tanta frequentia quae fere se habent ut centum d 7 coelum momenti esse. Gryphiam enim uti notum est coelo aritimo, quod quidem assiduo humore satis quum abundet re-pirationis organa sine dubio maxime juvat. (Conf. Rud. Edlen . Vivenot jun. „Palermo und seine Bedeutung als klimatischer Curort“ pag. 149). Quo in humore ut in anni media temperie nagis aucta regionum meridianarum salubritas posita est, quae ominibus tuberculosis valde convenit. Aeris quum humor secre-ionem respirationis membranarum muscosarum adjuvet, quippe

quarum superficies pro secretis tarde exhalantibus semper humida sit, secreta conditionibus pathologicis paullo augentur, liquescunt faciliusque expectorantur. Quum in cute et pulmonum superficie exhalatio exigua sit, sudor quominus secernatur impeditur et in corporis superficie multis ex causis colligitur. Ab altera parte negari non potest, temperiem mediam hic, ut in omnibus regionibus maritimis, quam in plerisque plagis mediterraneis paullulum magis auctam esse. Quod ut sit, concedendum est, provectiorem mediam temperiem h. e. tepidiorem aera ut periphericae partes tepidae fiant extendanturque igitur fluxionem ad peripheriam efficere. Quo modo nostro casu pulmonum sanguis deminuitur igiturque quum pathologice se habeant in pneumoniis inflammatio minor erit.

Denique aer spiritu haustus quum temperie majore utens corporis temperiei sit similis, oxydationis processu tardescente minor spirituum numerus consequitur, qua re aegroti pulmones majore quiete reficiuntur.

Secundo frequentiam quoque pneumoniarum nostro maritimo coelo conceptarum facillime probari potest. In nostra enim regione magis quam alibi mutantur ventorum cursus; quotidie fere binae existunt mutationes vespere vento a terra, die a mari orto. Sed vento mutato temperies quoque et aeris humoris copia mutantur. Hanc autem mutationem invicem ad cutem externam imprimis ad respirationis membranas mucosas noxiam vim habere, in manifesto est. Quod vulgo ex perfrictionibus pneumoniarum causas repetunt, equidem in nostra regione coelum culpaverim ut valde ad perfrictiones praedisponens, quare apud nos tot rheumatismata locum obtinent. Atque quum praecipue de operariis agatur, utqui sub divo laboribus dediti maxime temperaturae coeli subito mutatae expositi sint, eos inprimis hoc morbo affici necesse est.

Tamen rationes climaticae quantum in pathogenesi valeant, quae ad prosperum morbi processum sit earum vis quantopere ab iis pendeat therapia inita, difficillime discerni potest, sed omnibus curationibus ratione praestare omniumque optimam ducendam esse censeo exspectativam symptomaticam, quam quidem Ill. Rühle

raeclarissime exercet. Illam therapiae rationem brevissime ex-
icare mihi liceat. Si dolores vehementissimi sunt, primum cata-
asmata frigida ad eas partes corporis, quae dolent, adhibentur
que etiam plerumque dolores mox quiescunt; rarissime necesse
st, cucurbitis nonnullis ex illis locis, quae dolent, sanguinem mit-
re, quo facto dolores plane cessant. Si dyspnoea levior adest,
equentia pulsuum modica, dolores, tussis, sputa levia et tempe-
tura paullulum modo aucta, sive Nitrum sive Acidum muriaticum
antur; sin vero febris magis crescit, pulsus acceleratus, tempe-
tura magnopere aucta, infusum foliorum Digitalis (ʒβ—℈ij:℥vj)
raebetur. Venaesectionis vero in omnibus aegrotis nullus fere
sus est ex tabula supra proposita, et nunquam in infantum pneu-
oniis hirudines applicatae sunt. Sin apud infantes febris ultra
em quintum permanet et collapsus imminet, vinum, quamvis fe-
ris gravis sit, tamen datur eventumque habet bonum. Si pulsus
xiguus fit et aegroti in soporis et apathiae statum incidunt, me-
camenta excitantia: Benzoe, Camphora, Liq. amm. anis. etc. dan-
ır. Si tussis aegrotum ita vexat, ut nocte somnus et quies fugiat,
esperum Pulv. Doweri offertur. Transsudatione peracta, expec-
ratio infuso Senegae aut Ipecacuanhae vel solo vel cum Liqu.
mm. anis. sive apud infantes infus. Ipecac. cum Elix. e succo Gly-
rrh. conjuncto adjuvatur. Quum omnia symptomata febrilia eva-
ierunt et convalescentia incipit, diaeta roborans proponenda est.

---

# VITA.

Natus sum Christianus Koering die XXII Maji a. h. s. XL in Guestphaliae oppido, cui nomen est Steinheim, Parentes, patrem Antonium, matrem Guilelmam e gente Doehre, fatis superstites pio gratoque amplector animo. Fidei catholicae addictus sum. Primis litterarum elementis domestica institutione imbutus quam frater Carolus, verbi divini minister, diligentissime et accuratissime moderabatur, a. LVI h. s. gymnasium Paderanum, quod adhuc cum summa laude professor Ahlemeyer gubernat, per tres annos frequentavi, donec auctumno a. LIX maturitatis, ut ajunt, testimonio instructus academiam Gottingensem adii, ubi prorectore tum magnifico Dorner civibus academicis adscriptus sum. Unde paschali tempore a. LXI Gryphiswaldiam me contuli et rectore magnifico Hoefer ac decano Haeser in studiosorum litterarum numerum relatus sum. Per octo semestria audivi disserentes:

Gottingae:

Ill. Wöhler: de chemia, Exp. Teichmann: de osteologia et syndesmologia, Ill. Lotze: de logice et encyclopaedia Philosophiae, de psychologia. Beat. Conradi: de encyclopaedia medicinae. Ill. Henle: de anatomia systematica, et generali, idem dux mihi fuit in arte cadavera rite secandi. Ill. Weber: de physice. Ill. Bartling: de botanice. Ill. Marx: de materia medica et arte formulas medicas rite conscribendi. Exp. Keferstein: de anatomia comparata.

Gryphiae:

Ill. Huenefeld: de mineralogia. Exp. Schwanert: de chemia pharmaceutica. Ill. Limpricht: de chemia organica, idem dux fuit in laboratorio. Ill. Muenter: de zoologia. Ill. Budge: de physiologia, idem dux mihi fuit in exercitationibus cadavera rite dissecandi et in exercitationibus microscopico-physiologicis. Ill. Laurer: de arte fascias chirurgicas rite alligandi Ill. Haeser: de pathologia generali. Ill. Ziemssen: de syphilide, de laryngoscopia et pharyngoscopia, idem dux mihi fuit in cursu practico de diagnostice physica. Exp. Heineke mecum repertorium de chirurgia instituit. Exp. Schirmer mecum repertorium de ophthalmologia instituit, idem dux mihi fuit in exercitationibus ophthalmoscopicis. Ill. Schultze: de historia medicinae. Exp. Haekkermann: de medicina forensi, de medicinae policia. Ill. Grohe: de anatomia pathologica speciali, idem dux mihi fuit in cursu de anatomia pathologica. Ill. Rühle: de pathologia et therapia speciali, de psychiatria. Ill: Bardeleben: de ophthalmiatrice, de chirurgia et akiurgia, de herniis, de fracturis et luxationibus. Ill. Pernice: de arte obstetricia, de morbis uteri, de morbis neonatorum. In clinico medico Ill. Rühle: in clinico chirurgico Ill. Bardeleben, in clinico obstetricio Ill. Pernice duces secutus sum.

Quibus omnibus viris optime de me meritis summas gratias ago semperque habebo.

# THESES.

1. *Infanticidium in praxi obstetricia in foro religionis, justitiae, medicinae comprobandum est.*
2. *Venaesectione rariore exitus pneumoniae melior.*
3. *Herpes Zoster non est morbus nervi sympathici.*